

Digitální wellbeing (pouze odkazy)

Adéla Lábusová

npi | Národní pedagogický institut
České republiky

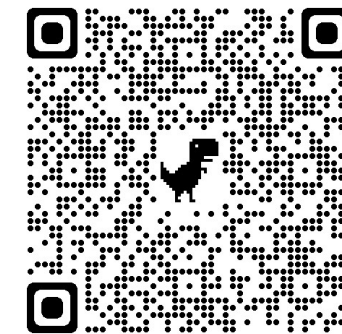
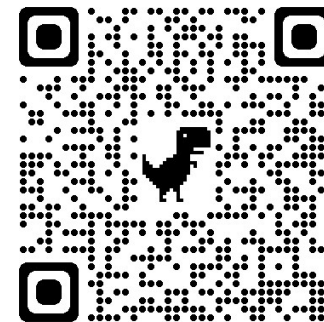
Příběh Vaška

Ilustrační obrázek vyroben pomocí DALL-E

Zdroje (odolnost)

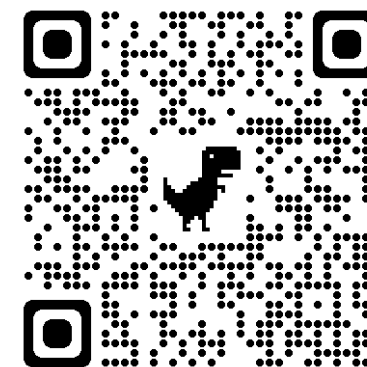

In-generation: [Umím říci NE \(jsi.cz\)](http://jsi.cz); [Odhalit záměr \(jsi.cz\)](http://jsi.cz)

Metodika s aktivitami do výuky: e-bezpeci.cz/bezpecne-chovani-na-internetu-pro-kluky-a-pro-holky-2022

Video: <https://www.youtube.com/@kpbi-krajeprobezpecnyinter5217>

Dovednosti (i dospělých)

- Zapisování a sdílení přihlašovacích údajů
- Opuštění počítače bez odhlášení (přestávky)
- Promítnutí přihlašovacích údajů na dataprojektoru
- Shoulder surfing
- Připojení neznámých zařízení

Heslo (znanosti)

1. Alespoň 12 znaků
2. Velká a malá písmena
3. Kapitálky nejen začátek
4. Číslo, symbol

LastPass, KeePass, Bitwarden, Proton

2FA ověřování

NÚKIB pro širokou veřejnost: [Základy kybernetické bezpečnosti dávej kyber \(nukib.cz\)](https://www.nukib.cz)

Jak si můžu hlídat čas online?

Jediná jistota „hlídač zevnitř“, proto je důležité pojmenovat si, co je pro mě ještě přínosné a co už ne.

Diskuze s reflexí:

- *Co mě baví na hraní d. her/sledování influencerů? Proč co sleduji?*
  - *Co je povzbuzující na sledování influencerů? Co se od nich dozvídám? Co mi na kom vadí?*
  - *Kdy mám z hraní dobrý pocit? Kdy už ne?*
  - *K čemu slouží mikrotransakce? Je to ve hře důležité? V čem jsou hry odlišné?*
  - *Co se děje „pak“, když se dívám dlouho?*
-
- *Nechat pojmenovávat projevy rizik: špatně spím, nejsem v pohodě, bolí mě oči/záda, ztrácím přátele, ztrácím zájem o jiné aktivity ...*

Ukázka pracovního listu (Labyrint sítě a ráj srdce)

HRY JAKO DOBRÝ SLUHA

Sepište, jak a v čem může být hraní digitálních her přínosné, přispívat k větší pohodě a spokojenosti nebo rozvíjet nějaké dovednosti či znalosti.

1. Odreagování, uvolnění, odpočnutí od stresu.
2. Načerpání pozitivní energie, povzbuzení, zlepšení nálady a radost.
3. Rozvíjení schopnosti se soustředit (koncentrace).
4. Rozvíjení schopnosti soustředit se na více věcí najednou (kapacita pozornosti – multitasking).

HRY JAKO ŠPATNÝ PÁN

V příbězích jsou popsány některé negativní důsledky hraní digitálních her. Jaké mohou být další? Jak poznáte, že už někdo nemá hraní pod kontrolou?

1. Hraní her se stává jediným a příliš častým způsobem úniku před tím, co je nepříjemné (úkoly, povinnosti, problémy, nepříjemné pocity).
2. Namísto pocitu úlevy a nabytí energie při nebo po hraní hry se začíná dostavovat spíše stres a podrážděnost.
3. Ztrácí se kontrola nad časem a začínají se objevovat problémy s plněním povinností a jiných činností.

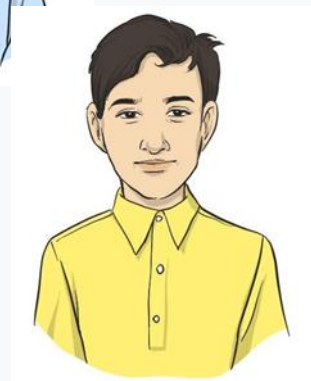
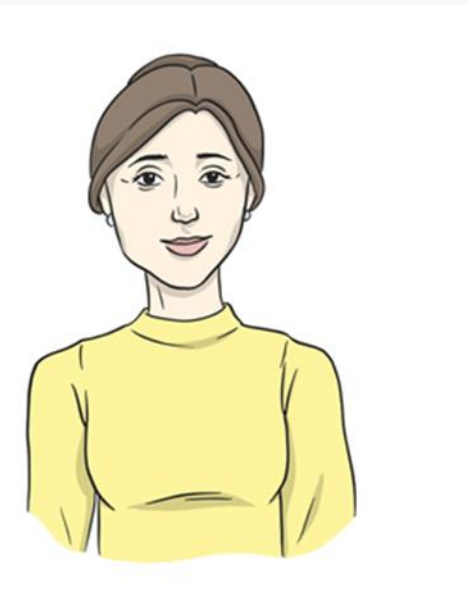
Labyrint sítě a ráj srdce - Jules a Jim

EDUC A) SOFT

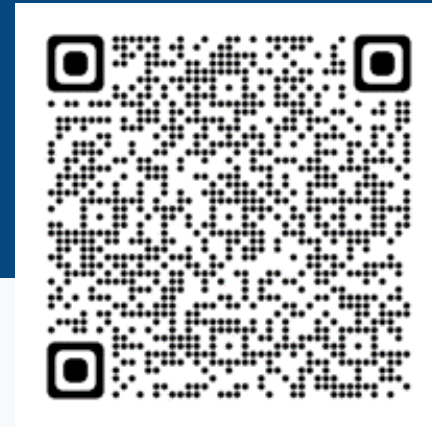
Online kurz zdarma

- Příběhy (audio) a ukázky dialogů z praxe
- Interaktivní
- Různá časová dotace
- Všechny aktuální odkazy kyberprevence
- **Po absolvování kurzu metodika s aktivitami do výuky pro podporu digitálního wellbeingu (12 aktivit)**

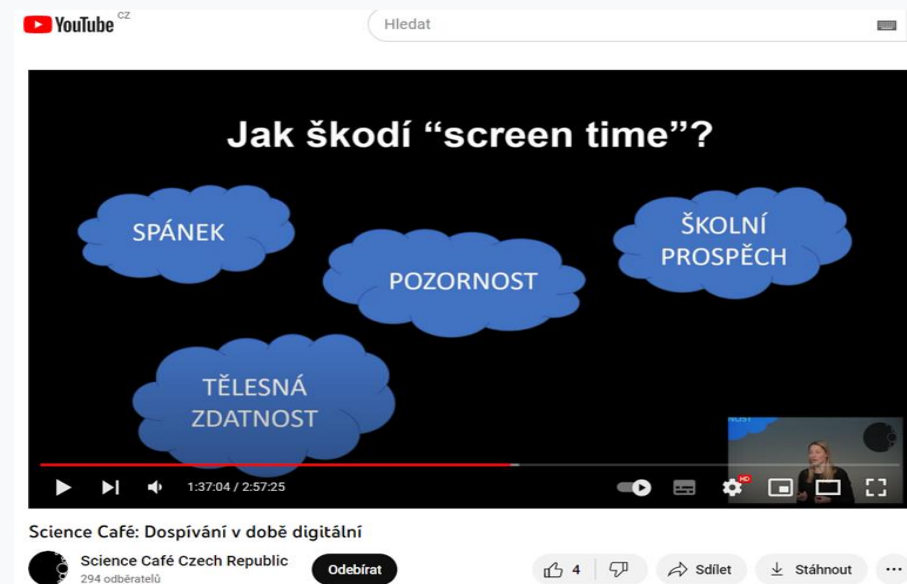

Poslouchání k vaření

Kateřina Lukavská vysvětluje přínosy i rizika (gaming, sociální sítě, porno): [cience Café: Dospívání v době digitální – YouTube](#)

TEDTalks - vliv her na mozek: [Your brain on video games | Daphne Bavelier - YouTube](#)

Příběh Lily

Ilustrační obrázek vyroben pomocí DALL-E

Jak může pomoci škola

- **Způsob komunikace** významně ovlivňuje sebepojetí/hodnotu žáků.
  - Seduo.cz: [Komunikace s lidmi v souladu s fungováním mozku](#)
  - Učímeonline.cz: [Nenásilná komunikace pro život](#)
- Klima třídy/školy – **vztahy**.
Třída v pohodě: [Nápadník SCIO | Inkluzivní škola \(inkluzivniskola.cz\)](#)
- Kyberprevence: **nebýt spícím vrátným** - sdílet s dětmi online zkušenosti.

Profesionální **důvěra** vyučujících může mnohé zachránit!

Základem úspěchu je komunikace

Chcete se o nebezpečných výzvách dozvědět víc? Můžete zkusit [náš online vzdělávací kurz pro rodiče](#).

**ZAJÍMAT SE O TO,
CO DĚLAJÍ DĚTI
V ONLINE SVĚTĚ**

**CITLIVĚ
UPOZORŇOVAT
NA RIZIKA**

**VYUŽÍVAT
KAZUISTIKY**

**ZÁKLADEM ÚSPĚCHU
JE KOMUNIKACE!**

**VŠÍMAT SI
VAROVNÝCH ZNAKŮ
(MODŘINY APOD.)**

**NEZAKAZOVAT,
ALE REGULOVAT**

**NECHAT SE OD
DÍTĚTE POUČIT**

**NADMĚRNÁ MEDIALIZACE
PROBLÉMU MŮŽE ZPŮSOBIT
VĚTŠÍ PROBLÉM**

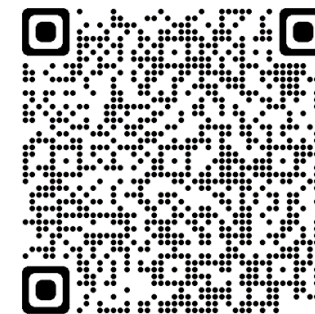
Rodičům, učitelům, žákům - E-Bezpečí (e-bezpeci.cz)

o2chytraskola.cz/clanky/onlin
e-bezpecnost/zdravi-v-
kyberprostoru

Diskuze bez tabuizace

Jak sdílet?

- Veřejně
- Přátelé
- Pro blízké (přátele)
- Co nesdílet

CO NESMÍ KÁJA A PÉŤA DĚLAT, ABY SI ZACHOVALI BEZPEČÍ? JAKÁ PRAVIDLA MAJÍ DODRŽOVAT? – „NO GO“ ZÓNY:

1. **Nepožadovat od sebe** žádné **osobní údaje** (telefonní číslo, adresy jiných účtů, adresy nebo popisy míst, kde bydlím nebo kde se pohybuji).
2. **Neposílat** si žádný **intimní obsah** (fotografie ani informace).
3. **Nevyžadovat** po sobě žádné **osobnější informace** (o rodině, dovolené, nemocech, pocitech, názorech, výši majetku atp.) nebo věci, které druhá strana **nechce sdílet**.
4. **Neodhalovat příliš přímočaře své momentální pocity** (smutku, úzkosti, radosti), neboť tak dávají signál, že jsou jednodušeji zranitelní, a tudíž manipulovatelní.

Co na socky nepatří

1 Osobní údaje

Ani při vyplňování profilu neuváděj svůj věk, datum narození, adresu, informace o pracovišti rodičů atd. Tví noví kamarádi nemusejí být těmi, za koho se vydávají. Asi 10 % účtů na sociálních sítích je falešných.

2 Informace o rodině a domácnosti

Nikdo nemusí vědět, kolik vás doma bydlí a kdy jedete na dovolenou. Pro zloděje je to jako pozvánka do tvého pokoje.

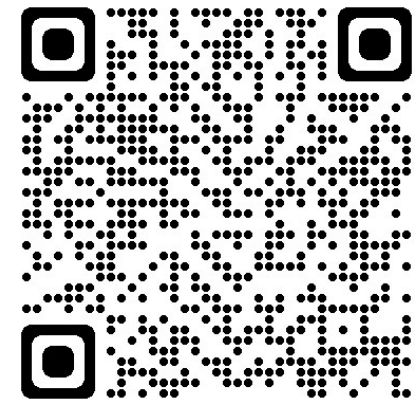
Co je třeba děti učit (i ve škole)? Všímavost k vlastnímu prožívání

V JAKÉ SITUACI JSOU KÁJA A PÉŤA ZRANITELNĚJŠÍ?

1. Když mají silnou emoci, ať už nepříjemnou (smutek) nebo příjemnou (radost).
2. Je pak pro ně těžší vytvořit si odstup a promyslet všechny důsledky svého jednání.
3. A jsou zranitelnější, neboť spíše podlehnou tlaku.

The Awkward Yeti

Jak řešit nepříjemnosti online?

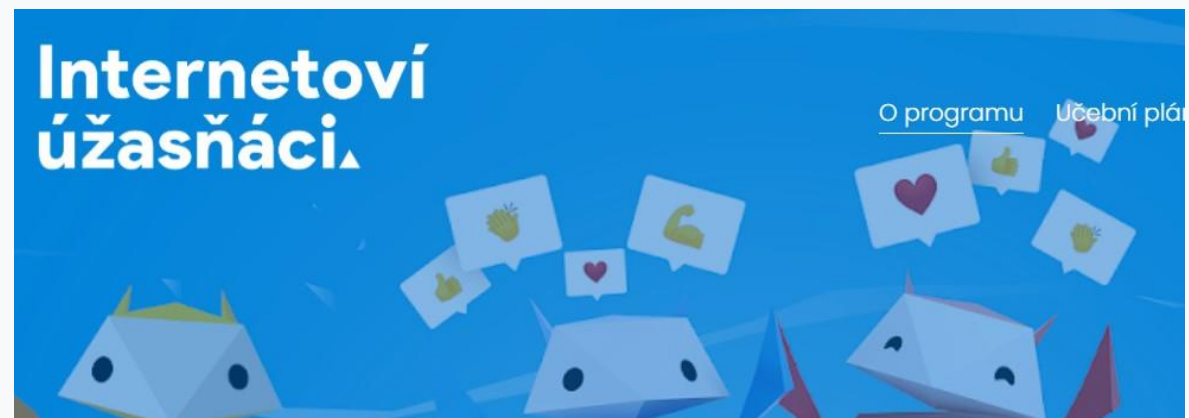
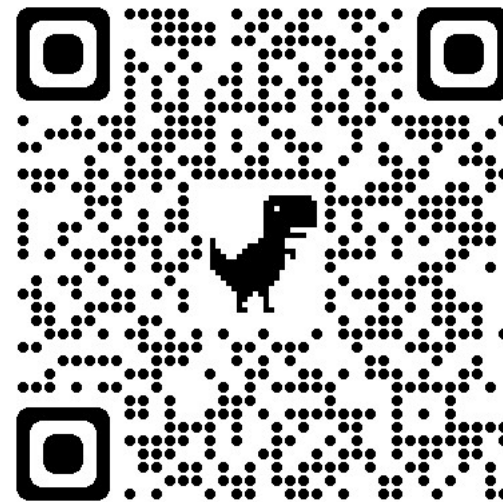
www.internetoviuzasnaci.org

- Předám zpětnou vazbu a **vymezím se**
- chování **ignoruji**

Ve vážných situacích:

- **Screenshot!**
  - Svěřím se
  - Blokuji
  - Nahlásím
-
- STOP online <https://www.stoponline.cz/cs/>
  - Linka Bezpečí: 116 111

Svěřit se je normální!

JAK ŘEŠIT KYBERŠIKANU?

Pokud zažíváš kyberšikanu, vyzkoušej následující postup, který ti může pomoci:

1. ZACHOVEJ KLID A POŘIĎ SI DŮKAZY

Vždy si poříd' důkazy o tom, že kyberšikana skutečně probíhá - ulož si například záznamy komunikace, screeny obrazovky apod.

2. POKUS SE ZJISTIT PŘÍČINU

Pokus se zjistit, proč k útokům dochází, někdy může jít třeba o nedorozumění, které se snadno vysvětlí a kyberšikanu půjde rychle zastavit.

3. PŘESTAŇ KOMUNIKOVAT S AGRESOREM

Útočníkovi nenadávej, nenapadej ho, nemotivuj ho k dalším agresivním projevům.

4. ZABLOKUJ TOXICKOU KOMUNIKACI

Jakmile budeš mít důkazy, toxickou komunikaci zablokuj. Sociální sítě disponují mnoha nástroji, které mohou pomoci toxický obsah zastavit.

5. OZNAM ÚTOK DOSPĚLÝM

Svěř se, řekni o kyberšikaně dospělé osobě, které důvěřuješ, ideálně rodiči či učiteli. Mohou ti pomoci problém vyřešit.

6. PROBER S NIMI STRATEGIE ŘEŠENÍ

Porad' se s dospělými, jak dál postupovat.

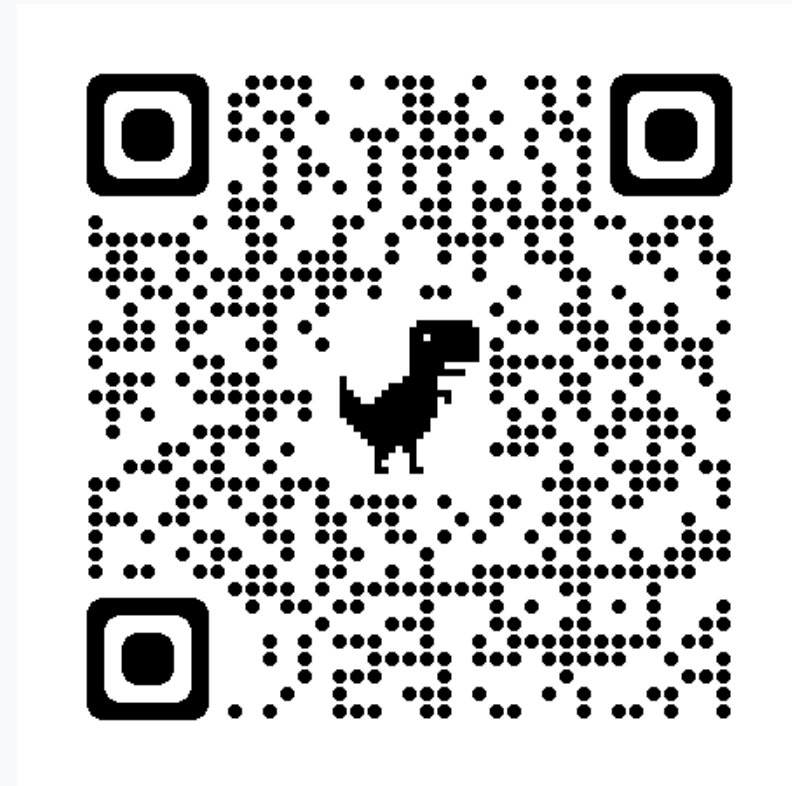
7. ŽÁDEJ KONEČNÝ VERDIKT

Požaduj informace o tom, jak byla kyberšikana dořešena, jak byl viník potrestán a jak bude zajištěno, aby se situace neopakovala.

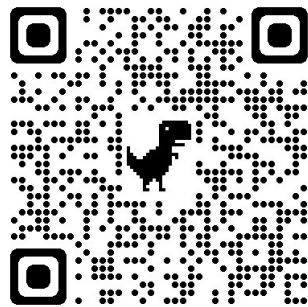

Sociální sítě a gaming u školáků - ZDRAVÁ GENERACE (zdravagenerace.cz)

Metodika pro rozvoj sociálně emočních dovedností

Zdroje

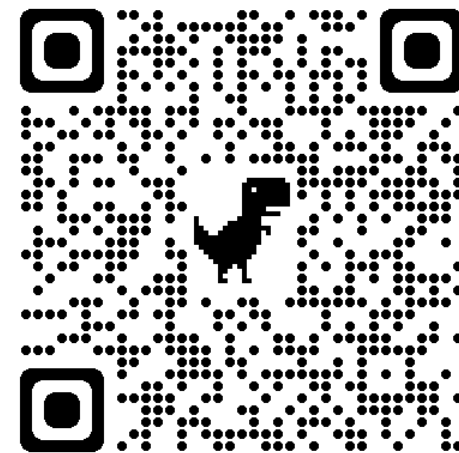
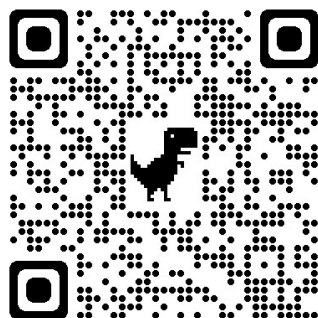
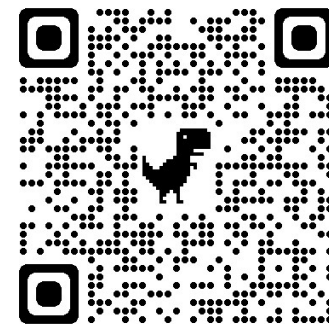
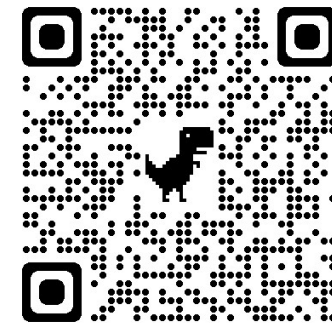
Průvodce datovou detoxikací: <https://www.datadetoxkit.org/cs/home/>

Jeden svět na školách: www.jsns.cz/lekce/medialni-vzdelavani-pro-1-stupen-zs

[Průvodce po sociálních sítích - Zvol si info](#)

o2chytraskola.cz/internetove-seznamovani

Příběh Jany: [Náročné chování a co s ním | Společně k lepší škole \(clovekv\)](#)

Příběh Ládi

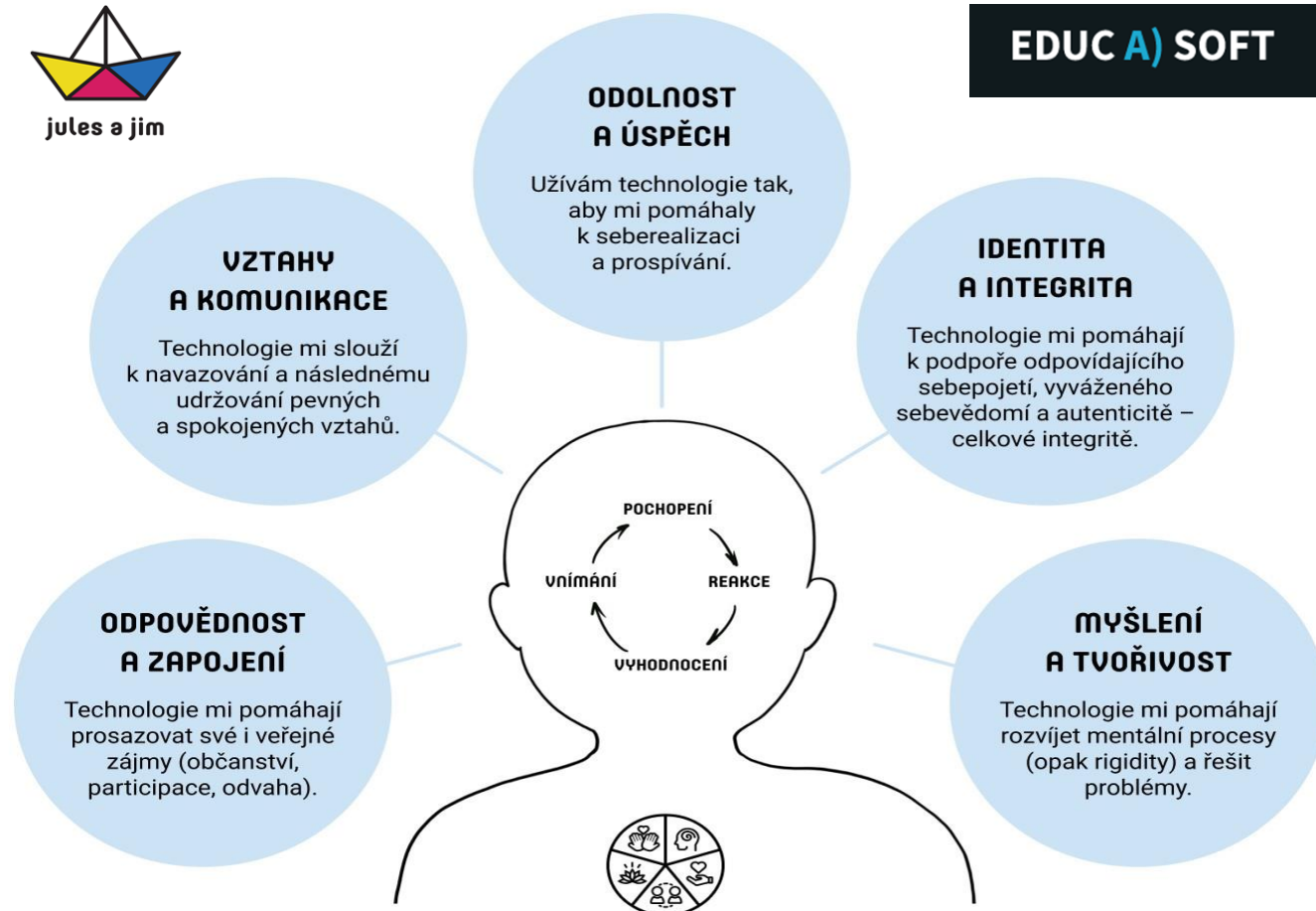
Ilustrační obrázek vyroben pomocí DALL-E

Digitální wellbeing je rozvoj kompetencí. (Labyrint sítě a ráj srdce)

jules a jim

EDUC A) SOFT

Digitální wellbeing je dovednost **ne**užívat digitální technologie ke svému rozvoji a spokojenosti.

Profesionální přístup

1. Vím, že **dovednost užívat technologie** je chytrou adaptací v současném světě.
2. Svůj postoj stavím na **znalosti přínosů a rizik**.
3. Prevenci realizuji **sdílením a otevřenou diskuzí**. Důležitou ochranou je **důvěra**.
4. Vím, že pro digitální wellbeing je zásadní **rozvoj kompetencí** (v různých prostředích digitálního i fyzického světa).
5. Uvědomuji si, že technologie může **zesilovat problémy reálného světa**.

Jak být průvodcem ve škole?

- Společná reflexe challenges (člověk a zdraví), pranků (sociálně osobnostní výchova).
- Posuzujeme projevy Influencerů (ČJ, literatura).
- Zjišťujeme, jak fungují specifika online prostředí: neverbální, anonymní, asynchronní, emotikony, vizualizace (ČJ a literatura, VV, klíčové kompetence).
- Jak fungují algoritmy? Jak s tím zacházet? Jak je dobře využít? Co je digitální stopa a jak si ji chránit? (člověk a společnost, informatika). [Segment: pravda o tom, co s mozky dělá neustálé skrolování \(youtube.com\)](#)
- Bezpečný prostor pro reflexi užívání online prostředí (třídnické hodiny).

Influenceri do výuky

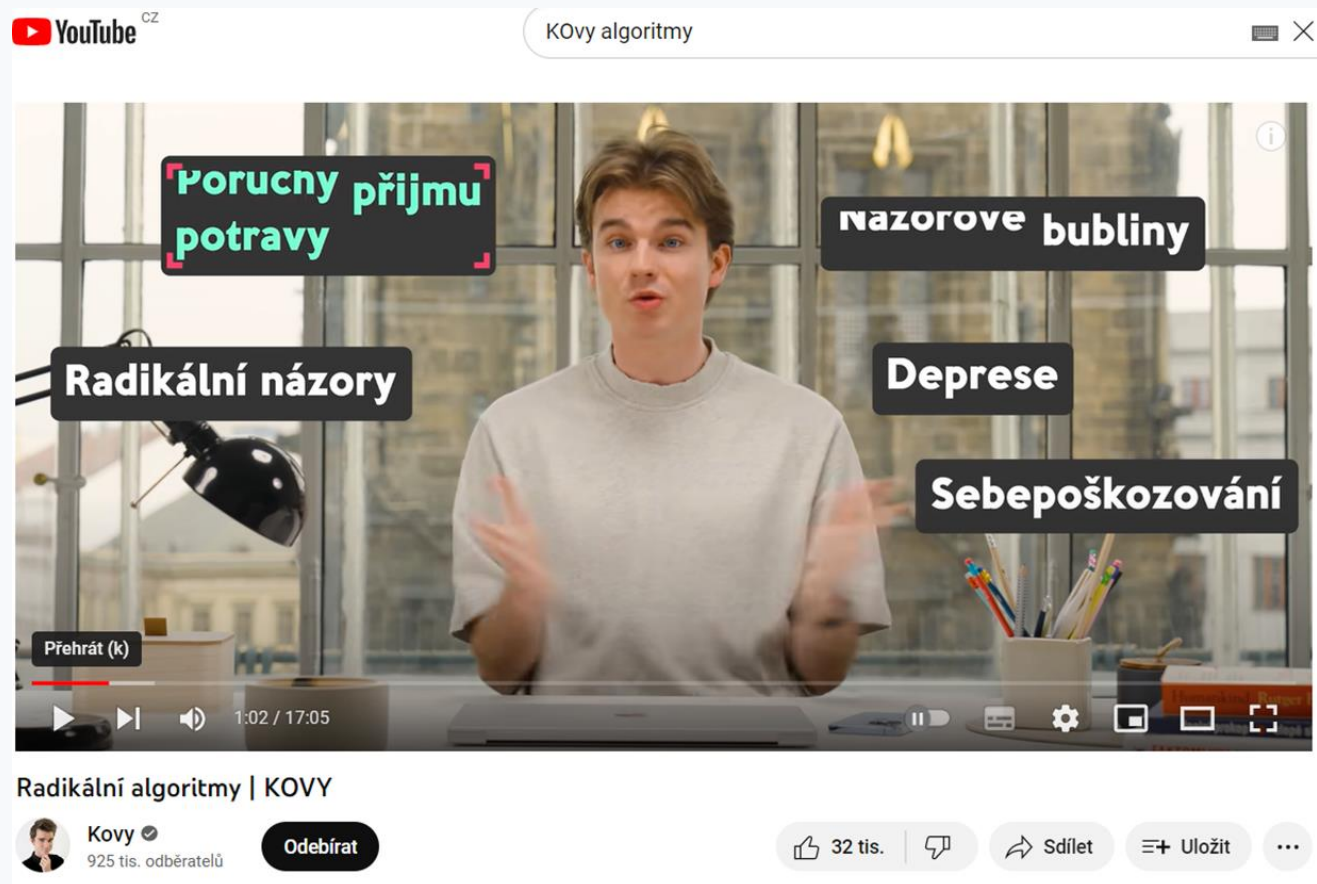
[Proč jsme nejdepresivnější generace? - Wizzory YouTube](#)

[Jirka vysvětluje věci - YouTube](#)

[Kovy algoritmy - Hledat Videa \(bing.com\)](#)

[Vliv videoher na mozek \(youtube.com\)](#)

[Férový influencer \(ferovyinfluencer.cz\)](#)

The image shows a YouTube video player interface. At the top, the YouTube logo and 'Kovy algoritmy' are visible. The video content features a man in a light grey sweater speaking. Overlaid on the video are several text boxes: 'Porucny prijmu potravny' (top left), 'Radikalni nazory' (middle left), 'nazorove bubliny' (top right), 'Deprese' (middle right), and 'Sebeposkozovani' (bottom right). The video player controls at the bottom show a play button, a progress bar at 1:02 / 17:05, and a volume icon. Below the video, the title 'Radikalni algoritmy | KOVY' is displayed, along with the channel name 'Kovy' and '925 tis. odberatelu'. The engagement bar shows 32 thousand likes, a dislike icon, a share icon, and an 'Ulozit' (Save) button.

Zdroje - odpovědnost a kritické myšlení

- [Jak na Internet - Společně na Internetu](#)
- Komplexní popis kyberprevence stručně: [Vyznejte se v digitálním světě](#)
- Co je kognitivní zkreslení na *BEZFAULU.net*: [Kognitivní zkreslení - Bez faulu](#)
- Jak rozpoznat dezinformace (seznam): [NELEŽ – Postav se za pravdu proti dezinformacím \(nelez.cz\)](#)
- Monitoring dezinformační scény: [Manipulátoři.cz – Na faktech záleží \(manipulatori.cz\)](#)
- Kontrola pravdivost : [Fact-check sociálních sítí politiků — Demagog.cz](#)
- [Kovyho mediální ring – 1. díl: KDO? - Mediální vzdělávání - Kovyho mediální ring – JSNS](#)
- [AI dětem — umělá inteligence na základních školách \(aidetem.cz\)](#)

Rozcestníky, katalogy, kurzy

1. Katalog služeb a zdrojů od *Digikoalice*: [Projekt kyberprevence – DigiKoalice](#)
2. **[Nabídka podpory a kurzů | revize ICT RVP v ZV \(edu.cz\)](#)** (Aktuálně se chystá kurz pro podporu digitální bezpečnosti pro sborovny – jaro 2024)
3. Rozcestník Národního úřadu kybernetické bezpečnosti (dále jen NÚKIB): [Rozcestník osvětových materiálů \(nukib.cz\)](#)
4. Aktivity do výuky (Národní pedagogický institut): [Materiály pro předměty | revize ICT RVP v ZV \(edu.cz\)](#)
5. Rozcestník O2 Chytrá škola: [Výuka | Bezpečně v síti.cz \(o2chytraskola.cz\)](#)
6. Rozcestník Pavla Hodála: [Jak na digitální bezpečnost a prevenci kyberhrozeb - rozcestník užitečných zdrojů | Ty brďo \(tybrdo.cz\)](#)
7. Rozcestník pro mediální výchovu: [Cvičení, příručky a zdroje pro školy – Manipulátoři.cz \(manipulatori.cz\)](#)
8. Katalog pro mediální výchovu: <https://svetmedii.info/zdroje-a-data/>
9. Interaktivní platforma podpory duševního zdraví a prevence rizikového chování: [Katalog preventivních programů \(iprev.cz\)](#)

Senovážné náměstí 872/25, 110 00 Praha 1
222 122 112 | sekretariat@npi.cz